

ת"פ 28190/02/17 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 28190-02-17 מדינת ישראל נ' פלוני

בפני
בעניין: כבוד השופטת ג'ויה סקפה שפירא
מדינת ישראל

המאשימה

נגד
פלוני

הנאשם

ב"כ המאשימה עו"ד נעמה ישראל

ב"כ הנאשם עו"ד מיטל סחראי-כהן

גזר דין

כללי

1. הנאשם הורשע על פי הודאתו בעובדות כתב אישום מתוקן בעבירות תקיפת זקן הגורמת חבלה של ממש וגרימת חבלה במזיד לרכב.

ביום 19.4.15 בשעה 15:00 סטה הנאשם עם רכבו מנתיב נסיעתו אל כיוון מונית שבה נהג המתלון, יליד 1942, באופן שיכול היה לגרום לתאונה. המתלון יצא מרכבו, הקיש בחלון הרכב של הנאשם והעיר לו על צורת נהיגתו. הנאשם יצא מרכבו והמתלון משך בזקנו. הנאשם עלה וקפץ על מכסה המנוע של המונית, אמר למתלון שאף אחד לא ידפוק לו על החלון ותקף את המתלון בשתי מכות אגרוף לראשו ובבעיטות לרגלו. המתלון נפל לכביש. עוברי אורח שהגיעו למקום אחזו בנאשם, אשר נכנס לרכבו ונסע מהמקום. כתוצאה מהמעשים נגרמו למתלון שבר בכף ידו השמאלית אשר גובסה, וכן נגרם לרכבו נזק בשווי 1,230 ₪ והמתלון נדרש להוצאת 400 ₪ נוספים לשם הערכת שמאי.

2. הצדדים הציגו הסדר דיוני במסגרתו כתב האישום תוקן, הוסכם כי הנאשם יודה בעובדותיו, יורשע ויוכן בעניינו תסקיר שירות מבחן, שיבחן, בין היתר, אפשרות קיומו של הליך צדק מאחה. הצדדים לא ערכו הסדר לעניין העונש.

3. תסקירי מבחן שהוגשו בעניינו של הנאשם מלמדים כי הוא בן 48, נשוי ואב לשבעה ילדים עובד כמטפל בקשישים ובמכולת באופן זמני, וסובל ממחלת נפש. התסקיר מתאר את קורות חייו של הנאשם, אשר סיים 12 שנות לימוד תוך שעבר בין מסגרות שונות. הנאשם שירת שירות צבאי מלא כנהג ועם שחרורו החל להתחזק באמונתו. הוא נישא בגיל 23, ולאחר הולדת בנו הבכור החל ללמוד בישיבה. המשפחה מצויה בקשר עם שירותי הרווחה אגב קשיים

מהם סובל אחד מילדיו של הנאשם, ונושא זה מדאיג ומעסיק מאד את הנאשם. כתוצאה ממצוקה כלכלית קשה שחוו בני הזוג הנאשם עבר משבר נפשי והתפרצה אצלו מחלת הנפש. הנאשם מטופל בטיפול פסיכיאטרי מזה תקופה ארוכה ומקבל סיוע שיקומי. תחילה הובילו תופעות הלוואי של הטיפול לכך שהנאשם לא יצא את ביתו במשך תקופה ארוכה, אך לאחר שינוי התרופות הוא החל לתפקד ובהדרגה החל לעבוד במכולת כחלק מההליך השיקומי. לאחרונה, מזה מספר חודשים עובד כמטפל בקשישים מספר שעות ביום, ונוטל חלק בקורס מטפלים מטעם משרד העבודה. לנאשם אין הרשעות קודמות ושירות המבחן התרשם כי הוא מקבל אחריות על ביצוע העבירה. הנאשם הסביר כי מבין שהמתלונן הוא אדם מבוגר, אך טען שהדבר לא ניכר עליו פיזית. הנאשם התקשה לספק סיבה סבירה למעשיו ותיאר כי המתלונן התגרה בו והוא הגיב באלימות כלפיו, לאחר שחש פחד והתקשה להבין את השתלשלות האירועים. עוד תיאר כי מאז האירוע חזר בתשובה, התרחק מהתנהגות בעלת אופי אלים ושינה דרכיו. נמצא כי הנאשם אינו מתאים להליך של צדק מאחה, שכן הוא מתקשה להביע חרטה על התנהלותו ורואה אותה כתגובה להתנהלות המתלונן, אשר על פי תפיסתו, הוא האחראי למצב שנוצר. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מוכן להתנצל ממניע חיצוני וטכני בלבד, וכי למעשה מצפה דווקא להתנצלות מצד המתלונן.

שירות המבחן התרשם, כי הנאשם מגלה רגישות ביחס להשלכות מצבו הנפשי על חייו ועל התנהלותו באירוע המתואר, וחש קושי במתן ביטוי למצבו הנפשי במסגרת ההליך המשפטי. הוא סירב לכך שקצינת המבחן תשוחח עם אנשי העמותה בה הוא מטופל ועם הפסיכיאטרית המטפלת בו לצורך קבלת מידע נוסף, אך הציג מכתב מהפסיכיאטרית המתאר את מחלתו ותסמיניה. הנאשם מלווה מזה כחמש שנים על ידי עמותה משקמת המטפלת במסגרת התעסוקתית של הנאשם, ומדווחת כי הנאשם הוא בעל משפחה מסור ונאמן ומשקיע מאמץ בשיקום. אשתו של הנאשם מסרה לקצינת המבחן כי האירוע חריג להתנהלותו בדרך כלל והיא תלתה את מעשי הנאשם גם בשינוי תרופתי שנערך באותה עת והקשה עליו לשלוט בהתנהגותו, ואולם לדבריה, מאז האירוע, הנאשם נמצא במעקב ומצבו הנפשי מאוזן. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מכיר בהשלכות מעשיו וחומרם, אך שולל קשר בינם לבין מצבו הנפשי. עם זאת, היותו נעדר עבר פלילי, המודה ומקבל אחריות על מעשיו, מבטא עמדה השוללת שימוש באלימות כדרך ביטוי והתמודדות, מודע למצבו ובעל מקורות תמיכה שונים שבהם הוא נעזר, מהווים, לדעת השירות, גורמי סיכוי לשיקום. לפיכך הומלץ על ענישה הרתעתית עם אופק שיקומי, הכוללת מאסר מותנה, חתימה על התחייבות כספית, צו שירות לתועלת הציבור בהיקף מצומצם וצו מבחן למשך חצי שנה.

4. חוות דעת פסיכיאטרית מיום 18.9.18 מלמדת כי הגם שהנאשם סובל ממחלת נפש, הוא כשיר לעמוד לדין ואחראי למעשיו בעת ביצועם.

5. ב"כ המאשימה טענה שברגיל מתחם העונש ההולם את מעשיו של הנאשם נע בין שנה לשלוש שנות מאסר בפועל, תוך שתמכה עמדתה בפסיקה, אך לנוכח מחלתו של הנאשם ביקשה לקבוע בעניינו מתחם עונש הולם שבין שמונה לשמונה- עשר חודשי מאסר בפועל, וביקשה לגזור עליו עונש המצוי בתחתית מתחם העונש ההולם, לצד מאסר מותנה ופיצוי למתלונן. ב"כ המאשימה הדגישה את חומרת מעשיו של הנאשם, את מידת האלימות שבה נקט ואת הנזק הגופני שגרם למתלונן.

6. ב"כ הנאשם ביקשה לאמץ את המלצת שירות המבחן תוך שהדגישה את התנהגותו של המתלונן עובר לביצוע העבירה על ידי הנאשם, את גילו של הנאשם, את התמודדותו עם מחלת נפש ואת השפעתה של המחלה על

התנהלותו טרם התחלת הטיפול ובמהלך הטיפול, את העדרו של עבר פלילי, את העובדה כי האירוע היה חריג לאורחותיו ואת הסתייעותו הנרחבת בגורמי השיקום. ב"כ הנאשם אף הגישה פסיקה כדי לתמוך בעמדתה.

7. הנאשם בדברו האחרון אמר כי מאז שהגיע לגיל בגרות לא אירע בחייו אירוע דומה. הנאשם תיאר כי חש את המשיכה של המתלונן בזקנו כסטירה מצלצלת, וכי תגובתו כלפי המתלונן הייתה תגובת דחיפה ספונטנית ללא כוונה לגרום לו נזק או חבלה. הנאשם אמר שהמתלונן קם ונסע מהמקום וכי הוא עצמו לא ברח מהמקום.

8. לאחר שמיעת הטיעונים לעונש התבקש הממונה על עבודות השירות לחוות דעתו בדבר כשירותו של הנאשם לרצות עבודות שירות. חוות הדעת מיום 7.1.19 מלמדת כי הנאשם אינו כשיר לרצות עבודות שירות בשל מצבו הנפשי שאינו מאפשר לו לעבוד יותר משעות ספורות ביום.

9. לאחר הדברים האלה, במועד שנקבע להשמעת גזר הדין, הנאשם ביקש לחזור בו מהודאתו, ובקשתו נדחתה.

מתחם העונש ההולם

10. הערכים המוגנים באמצעות עבירת האלימות שביצע הנאשם הם שמירה על שלמות הגוף ותחושת הביטחון האישי במרחב הציבורי. הוראת החיקוק שבה הורשע הנאשם תכליתה מתן הגנה מיוחדת לאוכלוסיית הקשישים, שבה נכללים גם בני אדם חלשים, המהווים מטרה קלה יותר למעשי עבירה באופן כללי ולאלימות בפרט; עבירת ההיזק לרכב נועדה להגן על רכושו של אדם.

11. מעשיו של הנאשם בוצעו בציר תנועה מרכזי, בצהרי היום, שעה שהכבישים גדושים בדרך כלל בכלי רכב, ועל כן היה בהם כדי לסכן לא רק את המתלונן, אלא גם את משתמשי הדרך האחרים.

12. למרבה הצער, תופעת מעשי אלימות על רקע ויכוחים בין נהגים בכביש היא רחבה ונפוצה, ועל בית המשפט מוטלת החובה להבהיר, כי מעשי אלימות מסוג זה יובילו לתגובה עונשית מחמירה. בהקשר זה ראוי להזכיר את דבריו של בית המשפט העליון ברע"פ 5662/18 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו 2.8.18):

"התופעה המתפשטת כנגד רע במחוזותינו של נקיטת אלימות מצד נהגים בכביש כלפי נהגים אחרים היא פסולה מכל וכל וראוי להחמיר בעונשם של הנוקטים באלימות מסוג זה".

13. עבירת האלימות שביצע הנאשם פגעה פגיעה משמעותית בשלמות הגוף של המתלונן. הגם שמקובלת עלי טענת הנאשם כי לא התכוון מראש לגרום לנזק שגרם, הרי שמעשיו הובילו לחבלה משמעותית שנחבל המתלונן- שבירת ידו, חבלה שהייתה צפויה בנסיבות המקרה.

14. על אף האמור, לא ניתן להתעלם גם מהתנהגותו של המתלונן באירוע כפי שבאה לביטוי בכתב האישום המתוקן. האירוע נושא כתב האישום החל, אמנם, בנהיגה לא זהירה של הנאשם, אשר, למרבה המזל, לא הובילה בסופו של דבר לתאונת דרכים. אף על פי כן, המתלונן מצא לצאת מרכבו על מנת להעיר לנאשם על נהיגתו. במהלך הוויכוח בין השניים, המתלונן פתח במעשה אלים של משיכה בזקנו של הנאשם. מעשה זה, הגם שהכאב שמסב והנזק שגורם אינם גדולים, יש בו ממד קשה של השפלת הנאשם. מובן כי לא היה במעשה זה כדי להצדיק תגובה אלימה כלשהי מצד הנאשם, לא כל שכן תגובה שהובילה לגרימת נזק לגוף ולרכוש של המתלונן, ואולם יש לשקול גם את תרומתו של המתלונן עצמו להתפתחות האירוע.

15. המתלונן הוא יליד שנת 1942, ובעת ביצוע העבירה היה בן 73 שנים. הוא משתייך לאוכלוסייה אליה מתייחסת הוראת החיקוק שבה הורשע הנאשם, ואולם יש לתת את הדעת על כך כי מדובר במי שמצבו הפיזי אפשר לו לעבוד כנהג מונית בעת האירוע, ואף לנהוג כפי שנהג כלפי הנאשם. חומרת מעשיו של הנאשם נובעת ממידת האלימות שבה נהג כלפי המתלונן ומהתוצאה הקשה שגרם במעשיו, ולא דווקא מגילו של המתלונן.

16. בחינת הפסיקה מלמדת כי במקרים דומים נגזרו עונשים הכוללים רכיב מהותי של מאסר בפועל, ולצדם רכיב ענישה נלווים. ראו למשל רע"פ 5662/18 פלוני נ' מדינת ישראל הנ"ל; רע"פ 1749/13 דשן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו 14.3.13); עפ"ג 30715-10-17 ששון נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו 16.11.17 וכן ת"פ (שלום חיפה) 9393-02-14 מדינת ישראל נ' ששון (12.6.17) שאליו מתייחס הערעור); עפ"ג (חיפה) 30400-06-15 מדינת ישראל נ' פחימה (פורסם בנבו 19.11.15); עפ"ג (מרכז) 4625-01-17 חן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו 18.4.17).

17. בחינת מדיניות הענישה הנוהגת בפסיקה על רקע הנסיבות שתוארו לעיל, מלמדת כי יש צדק בטענת המאשימה לפיה, ברגיל, מתחם העונש ההולם את מעשיו של הנאשם מתחיל ומסתיים במאסר בפועל- מתחם הנע בין שמונה לשמונה- עשר חודשי מאסר בפועל, ולצדם רכיב ענישה נלווים. עם זאת, בקביעת מתחם העונש ההולם במקרה דנן, יש לשקול את מידת הקרבה של הנאשם לסייג לאחריות פלילית, בשל מצבו הנפשי בעת האירוע. אין חולק כי הנאשם סובל ממחלת נפש שביטוייה אינם זניחים, אלא בעלי השפעה מהותית על אורחות חייו. כפי שעולה מתוך תסקיר המבחן, טיפול תרופתי לא מאוזן הוביל בעבר להסתגרות ארוכה של הנאשם בביתו, ורק שינוי במינון התרופות אפשר לו לשוב ולתפקד. בנסיבות אלה, הגם שהנאשם היה אחראי על מעשיו בשעת ביצועם, יש לתת משקל ממשי למצבו הנפשי כפי שעולה מתוך תסקיר המבחן וחווה הדעת הפסיכיאטרית.

18. לפיכך, מתחם העונש ההולם את מעשיו של הנאשם על רקע נסיבות ביצוע העבירה ומידת הקרבה של הנאשם לסייג לאחריות פלילית מתחיל מחודשי מאסר ספורים, שיכול וירוצו גם בעבודות שירות ומגיע עד לשנים- עשר חודשי מאסר בפועל, ולצדם מאסר מותנה, פיצוי לקורבן העבירה ובמקרים המתאימים גם קנס.

העונש המתאים לנאשם

19. משקל מסוים לזכות הנאשם ניתן להודאתו בכתב האישום המתוקן שהיה בה משום חיסכון בזמן שיפוטי. עם זאת,

קשה לומר כי הנאשם מקבל אחריות למעשיו, ומכיר בפסול שבהם, בפרט על רקע בקשתו לחזור בו מההודאה. הנאשם תולה את האשם באירוע בהתגרותו של המתלונן בו. עם זאת ישנה הכרה מסוימת של הנאשם, שבאה לביטוי גם בדבריו לפני שירות המבחן, כי דרך ההתמודדות שבה בחר באותו אירוע היא שגויה. הכרה זו, כמו גם העובדה כי התנהגותו של הנאשם באירוע נושא כתב האישום מתוארת כהתנהלות חד פעמית, יוצאת דופן וחריגה לאורחות חייו, יש בהן כדי לצמצם, במידת מה, את הסיכון כי הנאשם יחזור על מעשי אלימות בעתיד כתגובה למצבי לחץ ודחק.

20. שקלתי עוד את חלוף הזמן מאז ביצוע העבירה עד להגשת כתב האישום ומאז ועד היום, תקופה שבה לא ביצע הנאשם עבירות נוספות.

21. מצבו הנפשי של הנאשם קיבל ביטוי של ממש בקביעת מתחם העונש ההולם, ועל כן אין מקום לשוב ולשקול אותו בקביעת העונש המתאים לנאשם. עם זאת, יש לשקול את העובדה כי הנאשם הוא בעל מעגלי תמיכה רבים, הן בתחום המשפחתי, הן בתחום הטיפולי- שיקומי. העובדה כי הנאשם משכיל להסתייע בגורמי תמיכה ושיקום, יש גם בה כדי להפחית את הסיכון לחזרה על המעשים. מנגד יש לתת את הדעת כי הנאשם עצמו מתקשה לקשור בין מעשיו באירוע לבין מצבו הנפשי, קושי המלמד על העדרה של מודעות עצמית מלאה לגורמי הסיכון ומחייב מידה מסוימת של שיקולי הרתעה.

22. לא נעלמה מעיני המלצת שירות המבחן ביחס לעונש המתאים לנאשם, ואולם לאחר ששקלתי אותה ואת הנימוקים העומדים בבסיסה, באתי לכלל מסקנה כי לא אוכל לקבלה. שירות המבחן, על פי ייעודו ותפקידו, רואה לנגד עיניו בעיקר את עניינו של הנאשם, סיכויי שיקומו והדרכים בהן ניתן לצעוד במסלול השיקום. מנגד, על בית המשפט לשקול שיקולים רחבים יותר, ובהם גם שיקולי הרתעת הרבים, במידה מסוימת- שיקולי גמול, ובעיקר הלימה בין העונש למעשים שביצע הנאשם. אף אם יש הצדקה להקלה מסוימת משיקולי שיקום, חומרת המעשה ותוצאותיו אינה מאפשרת חריגה ממתחם העונש ההולם, וגזירת העונש שעליו המליץ שירות המבחן, אשר אינו הולם את המעשים.

23. בנסיבות המתוארות בכתב האישום המתוקן, לא ראיתי לפסוק פיצוי לטובת המתלונן.

24. העובדה שהנאשם אינו כשיר לרצות עבודות שירות, מסכלת את האפשרות לגזור עונש זה, שהוא המתאים, לדעתי, בנסיבות העניין. לפיכך, ומשמצאתי כי רכיב עונשי מרכזי של שירות לתועלת הציבור, אף אם בהיקף נרחב, אינו הולם את מעשה העבירה, אין מנוס מגזירת מאסר בפועל בהיקף המצוי בחלקו התחתון של מתחם העונש ההולם. אני ערה לכך שעונש מאסר לנאשם יהיה קשה יותר מלאדם בריא, והדבר יקבל ביטוי בקביעת משך המאסר.

25. אני גוזרת על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 60 ימי מאסר בפועל.

עמוד 5

ב. ארבעה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו, שלא יעבור עבירת אלימות נגד הגוף מסוג פשע.

ג. חודשיים מאסר על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו, שלא יעבור עבירת אלימות נגד הגוף מסוג עוון, או עבירה של היזק במזיד לרכוש או חבלה במזיד ברכב.

26. המזכירות תשלח העתק גזר הדין לשירות המבחן.

27. זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ח' אדר א' תשע"ט, 13 פברואר 2019, במעמד הצדדים.